

Datum commissievergadering: 17 September 2020 Motie nr. n.v.t.
Datum definitieve zienswijze 24 September 2020
Onderwerp: Concept RES NHZ
Naam: Wensen en bedenkingen bij concept RES NHZ

Concept wensen en bedenkingen bij Concept RES Noord Holland Zuid.

Dit document beschrijft de wensen en bedenkingen van de gemeenteraadsfracties van de GroenLinks, Gemeentebelangen Beverwijk, Partij van de Arbeid en Democraten Beverwijk ten aanzien van de concept RES Noord Holland Zuid.

Inleiding

De gemeente Beverwijk/regio IJmond kenmerkt zich door 3 aspecten: Het is een relatief klein en vol bebouwd gebied, een relatief groot deel van het grondgebied ligt in of naast beschermd Natura 2000-gebied, en een relatief groot gebied wordt ingenomen door het TATA steel complex. Daarnaast zijn er nog andere beperkingen zoals de aanwezigheid van (snel) wegen, spoorweg, veiligheidsgebieden rondom tracés van kabels en leidingen en de werelderfgoed status van de stelling van Amsterdam. Dit heeft zowel gevolgen voor de te behalen opwekcapaciteit en voor een goede inpassing

Middels deze brief geven wij u graag input voor de behandeling van het concept-bod en het definitieve 1.0 bod. Ook vragen wij extra aandacht voor een aantal specifieke onderwerpen.

Betrokkenheid van stakeholders en inwoners

De totstandkoming van de RES is tot nu toe voorbereid door overheden, en met stakeholders. De aanpak RES NHZ heeft zich onderscheiden door een relatief hoge mate van betrokkenheid van stakeholders. Naar onze overtuiging is het belangrijk om stakeholders, en zeker de inwoners te blijven betrekken bij de vervolgstappen. Lokale kennis, gedragen verdeling van lusten en lasten en ondernemerschap zijn nodig voor de realisatie van duurzame opwek die op draagvlak kan rekenen. We raden daarbij aan om duidelijk af te spreken hoe deze participatie plaats gaat vinden en om dit pad uit te zetten.

Scope en reikwijdte RES

De concept RES Noord Holland Zuid zien wij als een eerste verkenning naar de mogelijkheden van de opwek van elektriciteit door windmolens en zonnepanelen. De RES is beperkt van scope, zo mogen zowel Wind op Zee als innovatieve alternatieve energiedragers niet worden meegenomen.

Alternatieve energiebronnen zoals waterstof en warmte winning uit oppervlakte water staan nog in de kinderschoenen. Echter gezien de snelle ontwikkeling is de verwachting gerechtvaardigd dat deze na 2030 op grotere schaal beschikbaar komt. De MRA ambitie als Waterstof hub en de provinciale aandacht naar Warmte winning uit oppervlakte water zijn hier 2 sprekende voorbeelden van. Landelijk zien wij ontwikkelingen zoals het niet meer maatschappelijk acceptabel zijn van biomassa als brandstof en de hernieuwde belangstelling voor Kernenergie. Wij vinden het dan ook belangrijk dat de RES periodiek wordt geactualiseerd om maximaal in te spelen om de resultaten van innovaties en niet alleen te focussen op Zonneparken en Windmolens.

In de RES wordt ook nog niet zichtbaar rekening gehouden met de benodigde infrastructuur van het transport en distributie van de opgewekte stroom. De impact van de infrastructuur die nodig is voor de aanlanding van de Wind van Zee laat zien dat dit een grote impact heeft (380 kV en 150 kV transportstations en kabel tracés). Een RES 1.0 zou deze koppeling wel moeten maken, met als uitgangspunt het optimaliseren van de investeringen in het aanleggen van nieuwe energietransport infrastructuur. Op deze wijze ontstaat er een beter evenwicht van de ruimtelijke impact, maatschappelijke kosten en overlast voor inwoners.

Ambitieniveau en energiemix

Wij constateren een ambitie van 0,45 TWh voor de deelregio IJmond. Dit lijkt een ons realistische ambitie. Gezien de aard van de RES wordt de grote bijdrage van Beverwijk/Wijk aan Zee als aanlandingsplaats van op zee opgewekte elektriciteit niet zichtbaar. Beverwijk levert hiermee al een grote bijdrage aan de landelijke opgave van opwek van groene elektriciteit. Dit met een flinke impact op ruimte beslag en draagkracht van onze inwoners.

Onze voorkeur gaat uit naar het opwekken van zonne-energie op grote daken en in restruimten; door zonne-energie op te wekken in bermen en op braakliggende terreinen. Wind energie zien wij graag in combinatie met PV op bedrijfsterreinen en bij voorkeur langs het Noordzee kanaal.

Wij zijn van mening dat de op land opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal gebruikt moet worden. Bijvoorbeeld in het bedrijf, de woning, de buurt of de gemeente. Dat voorkomt de behoefte aan transport en de daarvoor benodigde infrastructuur. De RES neemt de kansen die innovaties bieden bijvoorbeeld in de opslag van lokaal opgewekte energie (e.g. de buurtbatterij) of het interne verhandelen van lokaal opgewekte energie (zoals opgezet door het bijvoorbeeld Green BIZ initiatief) nog niet echt mee.

Zon op dak en energiebesparing zijn no regret maatregelen die maximaal dienen benut te worden. Energie die je niet gebruikt hoeft je niet op te wekken. Daarnaast is het stimuleren van no regret maatregelen zoals zon op dak en binnen bebouwd gebied ruimtebesparend. Zon op dak en energiebesparing moeten optimaal benut worden en dat lezen we deels terug in de concept RES doordat grote daken worden benut. De mogelijkheid van Zon op kleinere daken wordt echter onvoldoende onderkend, daar ligt zeker een kans voor zowel bedrijven, instellingen, gemeente als particulieren, zelf of via een Energie coöperatie, om met een positieve business case, lokaal elektriciteit te produceren en te gebruiken.

De RES besteed weinig aandacht aan de wenselijke verhouding tussen wind en zon. Deze verhouding zal zich moeten schikken naar de impact op natuur en landschap. Dit is wat ons betreft namelijk belangrijker. Toch zouden we willen aansporen om met de netbeheerders te zoeken naar de optimale verhouding tussen wind – zon. Dit om de benodigde extra energietransport infrastructuur te beperken.

Opwek in relatie tot biodiversiteit, natuur en landschap

Het is belangrijk dat er zorgvuldig gekeken wordt naar de juiste locaties voor duurzame energieopwek. Hiervoor moeten de juiste ruimtelijke kaders integraal in de verschillende gemeentelijke visies worden vastgelegd. Denk daarbij aan meervoudig ruimtegebruik, clustering, en het ontzien van waardevolle natuur en landschappen. Op deze manier worden plannen daadwerkelijk van toegevoegde waarde en worden de 'no-regret' locaties, buiten waardevolle natuur en landschap, gestimuleerd.

Indien een locatie juist is gekozen kunnen effectieve maatregelen en goede inpassing mogelijk helpen in het versterken van biodiversiteit en natuur. Door het terrein zo in te richten waardoor er aansluiting ontstaat bij de omliggende natuur. Ook in de IJmond is de biodiversiteit niet op orde; er is nog altijd sprake van een neerwaartse of achterblijvende trend voor veel planten en dieren.

Oorzaken liggen in de combinatie van waterbeheer/droogte, intensief grondgebruik met negatieve invloed op natuurgebieden, versnippering, onvoldoende veerkrachtige natuurgebieden en overige leefgebieden. Ons landschap staat zeer onder druk van nieuwe ruimtevragen zoals de energietransitie, woningbouw, logistiek, extensivering van de landbouw, recreatie.

Nieuwe functies die ruimte vragen kunnen de kwaliteit van natuur, landschap en de biodiversiteit verslechteren. Daarom is het nodig om het (omgevings)beleid zodanig in te richten dat de bestaande biodiversiteit beschermd wordt en waar mogelijk de condities voor herstel van biodiversiteit worden verbeterd. Denk hierbij aan goede terrein inrichting en compenserende maatregelen elders.

Specifieke zoekgebieden

De kwaliteiten van de IJmondiale landschappen die zo breed gewaardeerd worden – weidevogelgebieden en duingebieden- zijn gebonden aan de ondergrond. Plaatsing van zonnepanelen en windmolens in beschermde natuurgebieden en landschappelijk waardevolle gebieden, zoals het Natura 2000 gebied en de stelling van Amsterdam, zijn wat ons betreft daarom absoluut niet wenselijk. De concept RES lijkt deze gebieden gelukkig te ontzien.

De exacte locaties die potentie bieden om grootschalige PV op parkeerplaatsen te plaatsen zijn op de schaal van de bij de RES geleverde kaarten niet goed te plaatsen. E.e.a. lijkt niet afgestemd te zijn met de woningbouw opgave. Beverwijk heeft een grote woningruimte behoefte en deze kan alleen worden ingevuld door het bouwen op beschikbare binnenstedelijke locaties. Waarbij alle grotere parkeerlocaties juist in beeld zijn als woningbouw locaties. De vraag is dan ook gerechtvaardigd of de RES hier een realistisch beeld laat zien.

Wij zien enkele haken en ogen bij de nu geselecteerde locaties:

1. De keuze om windmolens te plaatsen langs de A9 roept vragen op. Zowel gezien de plaatsing dicht bij een woonwijk die al flink belast is door de effecten van zowel verkeer als vliegverkeer. Denk hierbij aan de A9, voorziene aansluiting van de A8-A9 verbinding als de ligging t.o.v. de polderbaan. Tevens gelden hier beperkingen opgelegd door de wereld erfgoed status van de Stelling van Amsterdam. Deze beperkingen blokkeerde de bouw van een TenneT Transformator Station en zijn sturend op de locatie van de aansluiting A8-A9. Wij voorzien hier weinig draagvlak bij de bewoners van de Broekpolder en het lastig uit te leggen waarom een serie windmolens binnen de Stelling van Amsterdam zijn toegestaan.
2. De windmolens voorzien op het TATA steel industrie gebied roepen vragen op met betrekking tot de volksgezondheid. Wat is bijvoorbeeld het effect op de verspreiding van de luchtvervuiling waaronder fijnstof. Recente onderzoeken van zowel GGD als RIVM laten zien dat er een lokaal groot milieu en gezondheidsprobleem is. Wij zien dan ook onafhankelijk onderzoek naar het effect van de geplande windmolens op zowel de luchtkwaliteit als de geluidsbelasting in de omringende woonwijken van Wijk aan Zee, Beverwijk West en Velsen Noord als randvoorwaardelijk voordat er vervolgstappen worden gezet. Waarbij in essentie de plaatsing van Windmolens op een industrie terrein, zeker als de elektriciteit ter plekke zou worden gebruikt een positieve stap kan zijn. Zeker in combinatie met de ambitie om ter plekke een waterstoffabriek te bouwen.

Participatie en lokaal eigendom

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat bij opwekking van duurzame energie op land (zonneparken en windmolens) burgers voor minstens de helft moeten kunnen profiteren van het project. Dit kan bijvoorbeeld doordat buurtbewoners voor de helft eigenaar worden van de windmolen of het zonnepark. Of doordat een deel van de winst wordt geïnvesteerd in buurtprojecten. Buurtbewoners kunnen daarnaast ook zelf een project starten. Dit zorgt voor meer maatschappelijke betrokkenheid, acceptatie en lokale meerwaarde. Als lasten lokaal terecht komen dan moeten de lusten ook lokaal landen. Wij verzoeken u doelen voor participatie en lokaal eigendom in de RES op te nemen, en als publieke partijen af te spreken dat deze doelen zullen worden doorgevoerd in lokaal beleid (energiebeleid, omgevingsbeleid).

Participatie begint zo vroeg mogelijk. Betrek daarom omwonenden en belanghebbenden in een vroeg stadium. Laat ze meebeslissen over de inrichting van het project en over extra functies. Op deze manier zijn zij betrokken bij het project en dat zorgt voor meer draagvlak later in het project. Onderscheid de volgende vijf soorten van participatie: 1) Procesparticipatie in beleid en in projecten; 2) Mede-eigenaarschap; 3) Financiële deelneming; 4) Omgevingsfonds en zeggenschap; 5) Omwonendenregeling. Werk deze vijf vormen uit en beschrijf hoe gemeenten ruimte geven aan participatie en ten minste 50% lokaal eigendom.

Wij adviseren om ruimte te bieden aan lokale initiatieven. Deze kunnen in sommige gevallen rekenen op meer draagvlak dan de projecten die in de RES worden beschreven. Sluit deze daarom niet uit.